

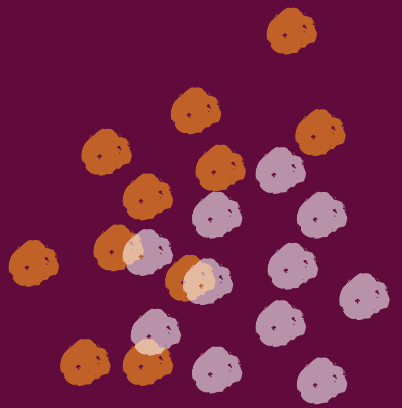

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ
ระหว่างประเทศ
(องค์การมหาชน)

ความศรัทธาพึ่งพาอาศัย

กลุ่มอนุรักษ์บาตรไทย และภูมิปัญญาไทย (บ้านบาตร)
กรุงเทพมหานคร

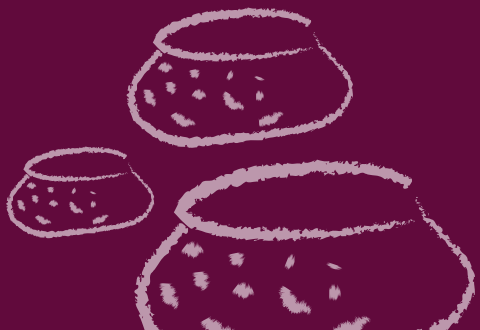
Where Faith Guides Craft

โครงการชุมชนเรียนรู้หัตถกรรม 2561
SACICT CRAFT COMMUNITY 2018
“เรียนรู้งานหัตถศิลป์ผ่านวิถีชีวิตชุมชน”

สิ่งล้ำค่าอย่างมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และความสามารถ
ด้านงานหัตถศิลป์นั้นยังรากลึกอยู่ในชุมชนที่ทุกภูมิภาคของ
แผ่นดินไทย ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน)
หรือ SACICT จึงมีความตั้งใจในการสร้างการเรียนรู้งานหัตถศิลป์ผ่าน
วิถีชีวิตชุมชน โดยมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เดิมที่มีครูศิลป์ของแผ่นดิน
ครูช่างศิลปหัตถกรรม และทายาทช่างศิลปหัตถกรรมเป็นผู้ถ่ายทอด
องค์ความรู้รวมถึงการเชื่อมโยงพื้นที่ใกล้เคียงรอบ ๆ ที่มีศักยภาพ
ที่จะพัฒนาเป็นชุมชนเรียนรู้หัตถกรรม (Craft Communities) จำนวน
10 ชุมชน 13 แหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว
เชิงสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ ต่อผู้เข้าร่วม สมาชิกในชุมชน รวมไปถึงผู้
เกี่ยวข้องอื่น ๆ

หัวใจสำคัญของโครงการนี้มุ่งเน้นไปที่การอนุรักษ์ทักษะภูมิปัญญา
องค์ความรู้ด้านงานหัตถศิลป์ รวมไปถึงจนถึงวิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของ
ชุมชนโดยรอบ เพื่อให้งานหัตถศิลป์เป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้าง
ความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น และเป็นการสร้างการรับรู้ถึงคุณค่าที่จะ
สามารถต่อยอดไปสู่มูลค่าที่เพิ่มขึ้นให้กับงานหัตถศิลป์ ซึ่งจะก่อให้เกิด
กระบวนการสืบทอดและพัฒนาอย่างยั่งยืนในที่สุด

คุณค่าที่ไม่มีวันเลือนหายไปตามกาลเวลา

ในยุคที่เทคโนโลยีและเครื่องจักรพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง งานฝีมือซึ่งต้องใช้ทั้งแรงกายและเวลามากมายกว่าที่จะได้ออกมาเป็นหนึ่งชิ้นงานเริ่มถูกแทนที่ด้วยสินค้าจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีราคาถูกและยังสามารถผลิตได้ทีละมาก ๆ ในเวลาอันรวดเร็ว แต่ท่ามกลางโลกที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปนี้ ยังมีคนกลุ่มหนึ่งเลือกที่จะสืบทอดและรักษาศิลปะแบบดั้งเดิมเอาไว้ โดยหวังให้ศาสตร์และศิลป์เหล่านั้นไม่เลือนหายไปตามกาลเวลา และกลุ่มคนที่เรากำลังพูดถึงอยู่นี้ก็ไม่ใช่ใครที่ไหน แต่เป็น “ชุมชนบ้านบาตร” ซึ่งเป็นชุมชนบาตรทำมือแห่งเดียวที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในประเทศไทยนั่นเอง

เมื่อพูดถึงชุมชนบ้านบาตร เราคงต้องย้อนเวลากลับไปถึงสมัยอยุธยา กันเลยทีเดียว เพราะก่อนที่ชุมชนบาตรทำมือแห่งนี้จะมีการตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดกรุงเทพฯ อย่างในปัจจุบันนั้น ชุมชนบ้านบาตรมีต้นกำเนิดมาจาก ตำบลคลองบาตรพระในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประกอบอาชีพการทำบาตรพระมายาวนานหลายร้อยปี จนกระทั่งอยุธยาเสียกรุงครั้งที่ 2 ใน พ.ศ. 2310 ชาวบ้านจึงได้เดินทางอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตกำแพงพระนคร พร้อมนำวิชาชีพเก่าแก่อย่างการทำบาตรติดตัวมาด้วย และเมื่อมีการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นเป็นราชธานีใน พ.ศ. 2326 เพื่อไม่ให้เสียงที่ดังจากการตีบาตรเข้าไปสร้างความรบกวนภายในเขตพระราชฐาน ชุมชนบ้านบาตรจึงถูกจัดระเบียบใหม่อีกครั้ง และได้ย้ายมาอยู่ที่บริเวณสี่แยกเมรุปูน ใกล้กับวัดสระเกศฯ มาจนถึงปัจจุบัน

ตั้งแต่เหตุการณ์การเสียกรุงครั้งที่ 2 เรื่อยมา จนถึงปัจจุบัน รวมเป็นเวลากว่า 250 ปีมาแล้ว ชุมชนบ้านบาตรยังคงทำบาตรด้วยขั้นตอนดั้งเดิม เพื่อสืบสานวิชาชีพและศิลปะการทำบาตรของไทยให้ผู้คนไม่ลืมเลือนไปจากความทรงจำ ในขณะที่ยุคที่ประสบวิกฤตจากการเข้ามาของเครื่องจักรและโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งกำลังเข้ามาแทนที่งานหัตถกรรมทุกชนิดอย่างเต็มตัว เราจึงอยากชวนทุกคนเข้ามาสัมผัสกับเรื่องราวและคุณค่าที่ซ่อนอยู่หลังเตาเผาและเสียงตีบาตรของชุมชนบาตรทำมือแห่งสุดท้ายของประเทศไทยแห่งนี้ไปด้วยกัน แล้วคุณจะรู้ว่า งานฝีมือที่ผ่านกาลเวลามากกว่า 250 ปีชิ้นนี้มีเสน่ห์กว่าที่คิด

แผนที่แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

- 1 กลุ่มอนุรักษ์ชาวไทย และภูมิปัญญาไทย (บ้านฆาตร)
- 2 วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว)
- 3 สามแพร่ง
- 4 เสาชิงช้า
- 5 โลหะปราสาท
- 6 วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร (วัดภูเขาทอง)

โปรดแทน
QR code นี้ เพื่อใช้งาน
แผนที่ใน Google Map

ครูหิรัญ เลือศรีเสริม

ครูช่างชาวบ้านบารมผู้มอบทั้งชีวิตและจิตใจให้กับพระพุทธศาสนา
ครูช่างศิลปหัตถกรรม พ.ศ. 2559

“เราไม่เคยคิดจะไปไหน
ชีวิตเราอุทิศให้พระพุทธศาสนา
บารมแบบนี้ของบ้านบารมมีที่เดียว
ในโลกและที่เดียวในประเทศไทย
ถ้าเราเลิกทำ ก็ไม่มีใครทำแล้ว”

เบื้องหน้าทุกคนรู้จัก ครูหริญ เสือศรีเสริม ในฐานะครูช่างศิลปหัตถกรรม พ.ศ. 2559 ของหน่วยงานศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน) และยังเป็นประธาน ชุมชนบ้านบาตรที่ดำรงตำแหน่งมาอย่างยาวนานกว่า 5 สมัย แต่เมื่อได้ลองพูดคุยกับครู อย่างสบาย ๆ แล้ว เรากลับพบว่าครูมองตนเองเป็นเพียงคนธรรมดา ๆ คนหนึ่งที่รักในชุมชน ที่เกิดและเติบโตมาเหนือสิ่งอื่นใด และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสิ่งเล็ก ๆ ที่ตนเองทำจะเป็นส่วนหนึ่ง ในการช่วยสืบทอดพระพุทธศาสนาบ้างไม่มากก็น้อย

ครูหริญเล่าว่า ครูเป็นชาวบ้านบาตรแท้ ๆ อาศัยอยู่ที่นั่นมาตั้งแต่เกิด ตอนเด็ก ๆ ก็เติบโตขึ้นมา ท่ามกลางความคึกคักของการทำบาตรภายในชุมชน คอยวิ่งหิ้วจับช่วยเหลือพ่อแม่เล็ก ๆ น้อย ๆ มาตลอด นอกจากนี้ครอบครัวของครูยังประกอบอาชีพทำบาตรสืบต่อกันมาหลายร้อยปี โดยครูหริญถือเป็นรุ่นที่ 6 ของครอบครัวแล้วที่มีอาชีพทำบาตรเป็นอาชีพหลัก

แรงบันดาลใจหลักที่ทำให้ครูหริญเลือกที่จะสืบทอดอาชีพการทำบาตรของครอบครัวเอาไว้ และยังคงทำมาจนถึงทุกวันนี้ก็คือความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ครูหริญบอกว่าบาตร ของบ้านบาตรนั้นเป็นบาตรทำมือแบบโบราณที่สืบทอดกรรมวิธีในการทำตั้งแต่สมัยอยุธยา หรือ 200 กว่าปีมาแล้ว โดยนอกจากจะมีความคงทนอยู่ได้ถึง 100 ปี สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเป็นบาตรที่ถูกต้องตามธรรมวินัยซึ่งถือว่าหาได้ยากมาก ๆ ในปัจจุบัน

"พ่อแม่ก็สอนเราว่าให้อนุรักษงานบาตรเอาไว้
เพราะพ่อแม่ปู่ย่าตายาย รวมทั้งตัวเราก็เติบโตมากับการทำบาตร
และบาตรก็เป็นสิ่งที่อยู่คู่กับพระพุทธศาสนาตลอด"

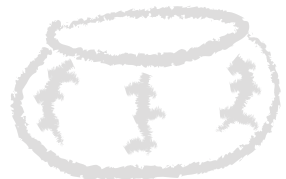

นอกจากเรื่องของการทำบาตรแล้ว ในฐานะประธานชุมชน ครูหิรัญยังเป็นผู้ที่สนับสนุน และส่งเสริมให้บ้านบาตรเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างรายได้ ในอีกช่องทางหนึ่งให้กับชุมชน โดยการเปิดให้ผู้คนที่สนใจทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ได้เข้ามาสัมผัสกรรมวิธีในการทำบาตรด้วยมือซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่หาไม่ได้จากที่ไหนในโลก

ไม่ว่าจะเป็นการเปิดให้เข้ามาชมวิธีการทำในแต่ละขั้น บอกเล่าเรื่องราวที่น่าสนใจผ่านคำพูด หรือแม้แต่การให้ผู้มาเยือนได้ทดลองเป็นผู้ตีบาตรด้วยตนเอง ตลอดมาชุมชนบ้านบาตร จึงกลายเป็นชุมชนที่มีชาวต่างชาติให้ความสนใจแวะเวียนมาท่องเที่ยวจำนวนมาก

ถึงแม้จะไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นชุมชนทางการท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ แต่ก็ยังมีนักท่องเที่ยวเข้ามาชม ชุมชนก็มีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการที่นักท่องเที่ยว เลือกซื้อบาตรทั้งขนาดใหญ่และเล็กกลับไปเป็นของที่ระลึก

“การทำบาตรมินยากทุกขั้นตอน
เพราะมีขนาดคนใดคนหนึ่งไปไม่ได้
คนหนึ่งจะทำหนึ่งขั้นตอน
เพราะฉะนั้นทุกคนต้องอยู่ครบ”

ครูสิริยุเล่าให้เราฟังว่าสมัยก่อนชุมชนบ้านบาตรนั้น
ทำบาตรกันทั้งหมู่บ้าน แต่หลังจากโดนวิกฤตเรื่อง
บาตรปืมที่ทำด้วยเครื่องจักรมาตีตลาด ก็เหลือบ้าน
ที่ยังคงทำอยู่เพียงไม่กี่หลังเท่านั้น

ปัจจุบันจึงมีบ้านที่ยังทำบาตรเหลืออยู่ประมาณ 6 หลัง
และช่างอีกราว 30 คน ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่ไม่มากนัก
เมื่อเทียบกับปริมาณงานที่ถึงแม้จะไม่มากเท่าใน
สมัยก่อน แต่ก็ยังมีผู้คนให้ความสนใจสั่งทำอยู่เสมอ

ครูหิรัญเปิดสอนให้กับผู้ที่สนใจอยากเรียน
การทำบาตรอย่างจริงจังเพื่อนำไป
ประกอบอาชีพ โดยสามารถเข้ามาเรียนรู้ได้
โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

*“จะเป็นใครก็ได้ ไม่จำเป็นต้อง
ต้องเป็นคนในชุมชน ขอแค่
สนใจและมีใจอยากเรียน
ก็มาเรียนได้เลย”*

เมื่อเราเอ่ยถึงสิ่งที่ครูหิรัญประทับใจที่สุดใน
ในชีวิตการทำงานที่ผ่านมา ครูตอบว่าสิ่งนั้น
คือการได้รับเลือกให้ไปถวายงานให้กับ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และ
พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตดามาตุ
รวมไปถึงการได้ถวายบาตรให้กับสมเด็จพระสังฆราช
เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 ที่ผ่านมานี้ เพราะเปรียบ
เสมือนหลักฐานยืนยัน ที่ทำให้ครูหิรัญได้รับรู้ว่า ความพยายาม
ที่ทำมาตลอดนั้นประสบความสำเร็จ ชุมชนและบาตรของบ้านบาตร
ได้รับการยอมรับและให้คุณค่าจากผู้คนภายนอกอย่างแท้จริง

ทีมงาน

ทุกคนคือคนสำคัญ

ตามที่ครูหิรัญญ์กล่าวว่า “การทำบาตรเป็นงานที่ขาดใครคนใดคนหนึ่งไปไม่ได้” ผู้คนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งกับชุมชนแห่งนี้ไม่แพ้ตัวครูจึงเป็นใครไปไม่ได้เลย นอกจากช่างทำบาตรทุกคนที่ยังคงทำงานหนักอย่างขยันขันแข็งตลอดมา ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงมากมายที่เกิดขึ้น เราจึงอดไม่ได้ที่จะแวะมาพูดคุยกับช่างทำบาตรเหล่านี้ ว่าเพราะอะไรพวกเขาจึงยังคงเชื่อและเลือกที่จะทำบาตรอยู่ในทุก ๆ วัน

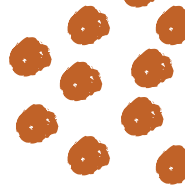
ป้าอารีย์ สายรัดทอง ช่างทำบาตรมืออาชีวะผู้โดดเด่นในขั้นตอนการเผาบาตร

ป้าอารีย์เล่าให้เราฟังว่า ป้าเป็นคนบ้านบาตรมาตั้งแต่เกิด และทำบาตรมาเป็นรุ่นที่ 4 ของครอบครัวแล้ว โดยสิ่งที่ทำให้ตัดสินใจทำบาตรเป็นอาชีพเป็นเพราะป้าอารีย์นั้นคลุกคลีกับการทำบาตรมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก จากที่เคยช่วยยก ช่วยหีบจับ และวิ่งเล่นอยู่รอบเตาเผามานาน วันหนึ่งก็รู้สึกสนุกและอยากทดลองทำดูบ้าง เมื่อได้ลองทำอย่างจริงจัง ตอนอายุ 12 ปี ป้าอารีย์จึงพบว่าตัวเองถนัดและอยากที่จะทำอาชีพนี้ไปตลอดชีวิต

ตั้งแต่นั้นมาเด็กหญิงวัย 12 ปี ในวันนั้นจึงเติบโตขึ้นพร้อมทักษะและความชำนาญในการเผาบาตรยิ่งกว่าใคร ๆ นอกจากนี้เธอยังบอกอีกด้วยว่า ถึงแม้เพื่อนวัยเดียวกันจะได้ร้องรำทำเพลงและทำอาชีพอื่น ๆ แต่จนถึงปัจจุบันนี้เธอก็ไม่เคยรู้สึกว่าตัดสินใจเลือกอาชีพผิดเลย แม้แต่ครั้งเดียว

“มันเป็นอาชีพที่ดีนะ ค้าขายได้ทั้งปี มีพระมาซื้อทั้งปี อย่างตอนนี้เราก็กินไม่ค่อยกัน เพราะแต่ละใบมันก็ต้องใช้เวลา จะให้คนหนุ่มสาวเขามาทำเขาก็ไม่ยอมทำ เพราะยังเดินหน้ากับงานข้างนอกอยู่ ส่วนใหญ่ที่ทำก็จะเป็นคนแก่ อายุ 60 ปีขึ้นไปแบบนี้แหละ”

- ป้าอารีย์

ลุงอมร กุลติกสิมพันธ์ ช่างเชื่อมคนเดียวที่ยังเหลืออยู่แห่งชุมชนบ้านबाट

ที่อยู่ตรงหน้าเราตอนนี้คือผู้ที่ดูแลขั้นตอนการเชื่อมคนเดียวแห่งชุมชนบ้านबाटในปัจจุบัน
ดังนั้นจึงหมายความว่าเมื่อทุกบ้านทำबाटมาถึงขั้นตอนการเชื่อมแล้ว ลุงอมรจะเป็นบุคคลสำคัญ
ที่ขาดไปไม่ได้เลยในการทำให้बाटที่สร้างขึ้นจากแผ่นเหล็ก 8 ชั้น ถูกเชื่อมเข้าด้วยกันอย่างถาวร

“เวลาเชื่อมबाट สิ่งที่เราต้องใส่ใจก็คือ
หนึ่ง มือต้องนิ่ง ต้องฝึกฝนจนเที่ยงตรง
สอง ต้องปรับอุณหภูมิไฟให้เหมาะสมและ
พอดีกับความหนาของเหล็ก สาม คือต้อง
มีสมาธิอยู่กับสิ่งที่ทำตลอดเวลา”

- ลุงอมร

ลุงอมรบอกว่า เมื่อก่อนขั้นตอนที่ 3 ซึ่งทำให้बाटสมานติดกันนี้ไม่ได้ใช้เครื่องมือเชื่อมเหล็กอย่างในปัจจุบัน
และยังไม่ได้เรียกว่าการเชื่อม แต่เรียกว่า “การเล่นबाट” ซึ่งต้องใช้พลังงานความร้อนจากเตาสูบ
ส่งต่อผ่านสายยางมาที่เตาเผา และต้องใช้ความชำนาญเป็นอย่างมากยิ่งกว่าการเชื่อมबाटในปัจจุบันเสียอีก
จึงทำให้ในยุคหนึ่งคนที่ทำการเล่นबाटได้มีจำนวนน้อยกว่าช่างในขั้นตอนอื่น ๆ มาก ลุงอมรจึงตัดสินใจว่า
ตัวเองจะต้องเป็นช่างเชื่อมबाटให้ได้

เมื่อช่างเล่นคนสุดท้ายเสียไป ยุคสมัยก็เปลี่ยนแปลงมาถึง
การเชื่อมबाटในที่สุด โดยมีลุงอมรเป็นคนแรกที่สืบทอดขั้นตอนนี้
ต่อจากรุ่นพี่ที่จากไป หลังจากนั้นถึงแม้จะมีคนมากมายที่เข้ามา
เป็นช่างเชื่อมबाटแต่ก็ทำอยู่ได้ไม่นานนัก ปัจจุบันลุงอมรจึงเป็น
ช่างเชื่อมबाटคนเดียวที่เหลืออยู่ในชุมชน แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นห่วง
เพราะลุงอมรแอบกระซิบบอกแล้วว่าหลานของลุงเตรียมฝึกปรี๊ดฝีมือ
การเชื่อม พร้อมที่จะรับช่วงต่อจากลุงเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ป้ากฤษณา แสงไชย ช่างทำบาตรผู้อยากบันทึกเรื่องราวของวัฒนธรรม

ป้ากฤษณาเป็นอีกหนึ่งคนที่ทำบาตรอย่างยาวนาน โดยป้าเล่าให้เราฟังว่าเดี๋ยวนีมีช่างทำบาตรเหลือน้อย จากที่เมื่อก่อนจะมีเสียงตีบาตรดังออกมาจากแทบทุกหลังคาเรือนในชุมชน แต่หลังจากเหตุการณ์บัตร์ปีม คนที่ยังทำบาตรเป็นอาชีพก็ลดจำนวนลงมาก ในปัจจุบันแม้แต่บ้านของป้ากฤษณาเองที่เมื่อก่อนเคยมีช่างมากมายคอยทำในแต่ละขั้นตอน ตอนนั้นก็หาช่างไม่ได้ ป้ากฤษณาจึงต้องทำเองเกือบทุกขั้นตอน

แต่ถึงแม้จะต้องทำคนเดียว แกรมยังมีปัญหาสุขภาพคอยรุมเร้า ป้ากฤษณาที่ไม่เคยมีความคิดที่จะเลิกทำบาตรในวันที่ยังพอทำไหว เพราะคุณป้าบอกว่า คุณป้าอยู่ตรงนี้ด้วยความศรัทธา และหวังอยากที่จะสืบทอดวัฒนธรรมการทำบาตรนี้ให้อยู่คู่กับพระพุทธศาสนาต่อไป

โดยป้ากฤษณาเล่าให้ฟังว่าตลอดเวลาที่ผ่านมาคุณป้าพยายามที่จะจดบันทึกข้อมูล ขั้นตอนและกรรมวิธีการทำบาตร เรื่องราวทั้งในแง่วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน รวมไปถึงรูปถ่ายต่าง ๆ ทั้งของตัวเองและของคนอื่น ๆ เอาไว้ให้ได้มากที่สุดเพราะ ป้ากฤษณาบอกว่า เมื่อถึงวันที่ตัวเองทำบาตรต่อไปไม่ไหว คุณป้าอยากจะทำรูปภาพและเรื่องราวทั้งหมดมาจัดแสดงเป็น แกลเลอรีที่บอกเล่าเรื่องราวของชุมชนบ้านบาตรขึ้น เพื่อให้ผู้ที่สนใจมาศึกษาต่อไป

“การทำบาตรเป็นงานศิลปะที่เกิดจากความศรัทธา อย่างป้าทำคนเดียวกว่าจะได้ใบหนึ่งก็ใช้เวลาเกือบหนึ่งสัปดาห์ ตามว่าได้ทำไรไหม ก็ได้อยู่ที่ประมาณ 700 บาท แล้วเราอยู่ได้ยังไง เราอยู่ได้ด้วยความศรัทธา ถ้าไม่ศรัทธา เราคงเลิกทำไปนานแล้ว ตำนานบอกกันว่าศาสนาพุทธจะมีอายุ 5,000 ปี ตอนนี้เพิ่งผ่านมาครึ่งทางเอง เราทีเลยต้องช่วยกัน”

- ป้ากฤษณา

รู้หรือไม่

การออกบิณฑบาตในทุกวันของพระภิกษุ นั้น มีที่มาจากกฎของพระภิกษุที่มีอยู่ว่า พระภิกษุไม่สามารถที่จะเก็บอาหารเอาไว้ข้ามคืนได้ นอกจากนี้พระภิกษุจะไม่สามารถเอ่ยปากขออาหารจากผู้คน หรือแสดงทริยาในการขอ หรือยื่นขอ (นอกจากได้รับนิมนต์ให้ขอ) และเมื่อเวลามีคนใส่บาตรแล้ว พระภิกษุต้องฉันอาหารที่ญาติโยมถวายทั้งหมด ไม่สามารถที่จะเลือกได้ว่าจะฉันหรือไม่ฉันสิ่งใด

คุณค่าของวัฒนธรรมนั้น ๆ ต่อวิถีชีวิตของคนทำ งานสร้างสรรค์ด้วยศรัทธาและสามัคคี

นอกจากการทำบาตรด้วยมือจะเป็นอาชีพที่อยู่คู่กับชุมชนบ้านบาตรมาอย่างยาวนานแล้ว การทำบาตรยังถือเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงผู้คนในชุมชนแห่งนี้เอาไว้ด้วยกันอย่างเข้มแข็ง เพราะกว่าที่จะได้ออกมาเป็นบาตรหนึ่งใบนั้น จำเป็นต้องผ่านขั้นตอนต่าง ๆ กว่า 8 ขั้นตอนหลัก หรือ 21 ขั้นตอนย่อย

จึงจำเป็นต้องอาศัยความเชื่อ ชาญฉลาดและความถนัดที่แตกต่างกันของช่างแต่ละคน การทำงานภายในชุมชนแห่งนี้ จึงไม่สามารถเกิดขึ้นด้วยตัวคนเดียวได้ แต่จะเป็นการส่งต่อกันไปตามบ้านที่รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน คล้ายเป็นวงจรเล็ก ๆ ที่มีช่างทุกคนเป็นหนึ่งในฟันเฟืองที่สำคัญในการสร้างสรรค์ชิ้นงานหนึ่งชิ้นให้ออกมาเสร็จสมบูรณ์

การทำงานของช่างทำบาตรจึงไม่ได้มีแค่ตัวเองและงานที่อยู่ตรงหน้าเท่านั้น แต่เป็นการทำงานที่ต้องคิดถึงเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอ เพราะหากส่วนของคนหนึ่งมีปัญหา ช่างคนอื่นก็จะไม่สามารถทำงานต่อได้เช่นกัน ช่างทุกคนจึงต้องเอาใจใส่และรับผิดชอบกับงานในส่วนของตัวเองให้ดีที่สุด เพื่อให้ฟันเฟืองแห่งการสร้างสรรค์ผลงานนี้ สามารถหมุนต่อไปได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง

ดังนั้นหากเราก้าวเท้าเข้าไปในชุมชนบ้านบาตร เราจะได้พบกับความสนิทสนม และเป็นกันเองของชาวบ้านอยู่เสมอ

การทำบาตรจึงไม่ได้เป็นแค่อาชีพหลักหรือ ศูนย์รวมจิตใจของผู้คนเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่สร้างสายสัมพันธ์และความสามัคคีให้กับชาวบ้านบาตรมาตลอดหลายปีอีกด้วย

คุณค่าของวัฒนธรรมนั้น ๆ ต่อวิถีชีวิตของคนใช้ หลักธรรมที่สืบสานด้วยสองมือ

ถึงแม้ว่าบาตรเบ็้มที่ส่งตรงออกมาจากโรงงานในราคาไม่ที่ร่อยเบา ก็จะสามารถหาซื้อได้ทั่วไปในปัจจุบัน แต่บาตรทำมือของบ้านบาตรยังคงเป็นสิ่งที่มีผู้คนต้องการอยู่เสมอ ด้วยเอกลักษณ์และคุณภาพที่ไม่สามารถหาได้จากที่ไหน เพราะนอกจากบาตรของบ้านบาตรจะทำขึ้นด้วยมือในทุกขั้นตอนแล้ว ที่นี่ยังเป็นชุมชนเดียวในประเทศไทยที่ยังคงจัดทำบาตรซึ่งถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัยอีกด้วย

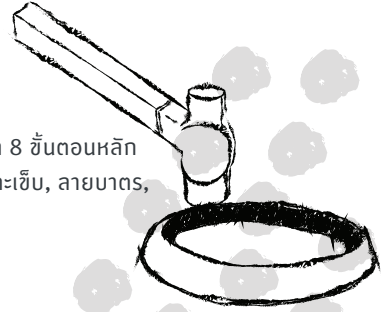
บาตรที่ถูกต้องตามธรรมวินัยนั้นมีข้อกำหนดเอาไว้ว่า ต้องใช้วัสดุที่เป็นดินเผาหรือเหล็กมดำ และต้องมีขนาด 3-11 นิ้วเท่านั้น แต่ที่สำคัญที่สุดคือ จำเป็นต้องต่อขึ้นมาจากแผ่นเหล็กทั้งหมด 8 ชั้นด้วยกัน ได้แก่ ขอบ 1 ชั้น, เอ็นกลาง 1 ชั้น, เอ็นข้าง 2 ชั้น ประกอบขึ้นเป็นกง และหน้าวิว 4 ชั้น บาตรสแตนเลสจากโรงงานที่ผลิตโดยการหล่อขึ้นแบบเป็นใบ ๆ จึงไม่สามารถใช้งานได้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย กลุ่มลูกค้าหลักของบ้านบาตรเลยไม่ใช่ใครที่ไหน แต่เป็นกลุ่มพระป่าซึ่งเคร่งครัดในพระธรรมวินัยนั่นเอง

รู้หรือไม่

นอกจากบาตรทำมือของบ้านบาตรจะถูกต้องตามธรรมวินัยแล้วยังดีต่อสิ่งแวดล้อมด้วย เพราะมีอายุการใช้งานยาวนานกว่าร้อยปี พระที่บวชตลอดชีวิตจึงไม่จำเป็นต้องหาซื้อหรือเปลี่ยนบาตรบ่อย ๆ และหากไม่จำเป็นต้องใช้แล้วก็ยังสามารถส่งต่อให้กับพระรูปใหม่ ๆ ใช้งานได้ต่อไปได้โดยไม่เป็นการสร้างขยะให้กับโลกอีกด้วย

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน กว่าจะเป็นบาตร

กระบวนการทั้งหมดกว่าที่จะได้ออกมาเป็นบาตรทำมือ 1 ใบนั้น ต้องผ่านกว่า 8 ขั้นตอนหลัก หรือ 21 ขั้นตอนย่อยด้วยกัน ได้แก่ การตีขอบ, ต่อบาตร, เชื่อมบาตร, ทุบตะเข็บ, ลายบาตร, ตี, ตะไบ, รมัดำหรือสุมเซียว ฟังแค่ชื่อหลายคนอาจจะนึกภาพไม่ออก เราจึงอยากชวนมาเจาะลึกในแต่ละขั้นตอนไปด้วยกัน

1 ตีขอบ

ขั้นตอนแรกของการทำบาตร ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เพราะขอบบาตรจะเป็นตัวกำหนดขนาดของบาตรทั้งใบ ขั้นตอนนี้จึงเป็นขั้นตอนที่ยากเป็นอันดับต้น ๆ จากทุกขั้นตอน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

1. งอเหล็กในแนวขวางจากเส้นตรงให้เป็นครึ่งวงกลม
2. ตีสไลป์เหล็กให้มีลักษณะคล้ายคมมีด และตีแต่งให้เท่ากัน
3. ตีโค้งปลายเหล็กเข้าหากันเป็นเส้นรอบวงตามขนาด และ
4. ตะไบตกแต่งให้สวยงาม

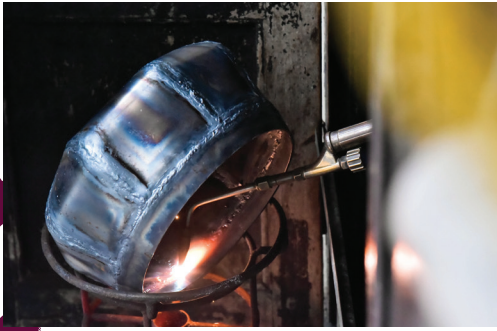

2 ต่อบาตร

ช่างจะทำการตัดแผ่นเหล็กออกเป็นชิ้นส่วนต่าง ๆ เพื่อเตรียมนำมาต่อให้เป็นทรงของบาตร โดยบาตรที่ถูกต้องตามธรรมวินัยจะต้องประกอบไปด้วยแผ่นเหล็ก 8 ชิ้น ได้แก่

1. กง (แผ่นเหล็กรูปปากบาท)
 2. หน้าวัว (แผ่นเหล็กลักษณะคล้ายกลีบบัว)
- จากนั้นจึงนำแต่ละชิ้นส่วน มาตัดเหล็กที่ขอบ เป็นซี่สลับฟันปลา ก่อนจะนำมาประกอบกัน ซึ่งเทคนิคในการต่อบาตรต้องใช้ค้อนหลายขนาด เพื่อกระหน่ำหนักในการทุบเข้าตะเข็บ แต่ละส่วนไม่ให้ตะเข็บปริ

3 แล่นหรือเชื่อม

สมัยก่อนการเชื่อมประสานรอยต่อ จะใช้เตาแล่นแบบที่ใช้มือสูบลมแรงไฟ และเชื่อมประสานโดยใช้ผงทองแดงกับน้ำประสานทอง หยอดตามรอบตะเข็บก่อนนำบาตรลงไปแล่นในเตา แต่ปัจจุบันได้ยกเลิกการใช้เตาแล่นแล้ว โดยเปลี่ยนมาใช้ในการเชื่อมด้วยแก๊สแทน

4 กุบตะเข็บ

หลังจากเชื่อมบาตร ช่างกุบตะเข็บจะนำบาตรมากุบตะเข็บให้รอยตะเข็บเรียบเสมอกับผิวบาตร โดยนำบาตรวางคว่ำไว้กับกะล่อน (หรือที่นึ่งก็มีเหล็กหิวมนยื่นออกมาเพื่อให้สามารถวางบาตรได้พอดี) จากนั้นจึงใช้ค้อนกุบตามรอยตะเข็บจนเรียบเสมอกัน

5 ลายบาตร

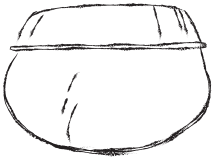
การลายบาตร คือการนำบาตรมาเคาะ ให้ได้เป็นรูปทรงสวยงามตามต้องการ โดยมีวิธีการทำคือ วางบาตรลงบนทั้งไม้ที่มีขนาดพอเหมาะจากนั้นจึงเคาะด้านในของบาตรจนได้รูปทรงที่ต้องการโดยใช้ค้อนลายหรือค้อนหัวกลมตามโค้ง

โดยรูปทรงของบาตรนั้นจะมีทั้งหมด 5 ทรงด้วยกัน คือ

1. ทรงไทยเดิม (ก้นแหลม)
2. ทรงตะโก (ก้นย้อย)
3. ทรงมะนาว (ลักษณะคล้ายผลมะนาวผ่าครึ่ง)
4. ทรงลูกจันทน์ (เตี้ยแบน)
5. ทรงหัวเสือ (ก้นเรียบตั้งได้โดยไม่ต้องใช้ฐาน)

ทรงไทยเดิม

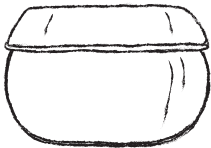
ทรงลูกจันทน์

ทรงมะนาว

ทรงตะโก

ทรงหัวเสือ

6 ตีเม็ด

หลังจากลายบาตรให้ได้รูปทรงแล้ว การตีเม็ดจะเป็นการตีบาตรให้เรียบเสมอกันทั่วทั้งใบ โดยจะตีเรียงเม็ดวนรอบบาตรเป็นขั้นตอนที่ก่อให้เกิดเป็นลายเม็ดเรียงกันสวยงาม ผู้ที่มาสั่งทำบาตรหลายคนจึงเคยสั่งให้ไม่ต้องตะโอบบาตรให้เรียบเพื่อเหลือลายเม็ดเอาไว้เป็นเอกลักษณ์ของบาตรบ้านบาตรด้วย

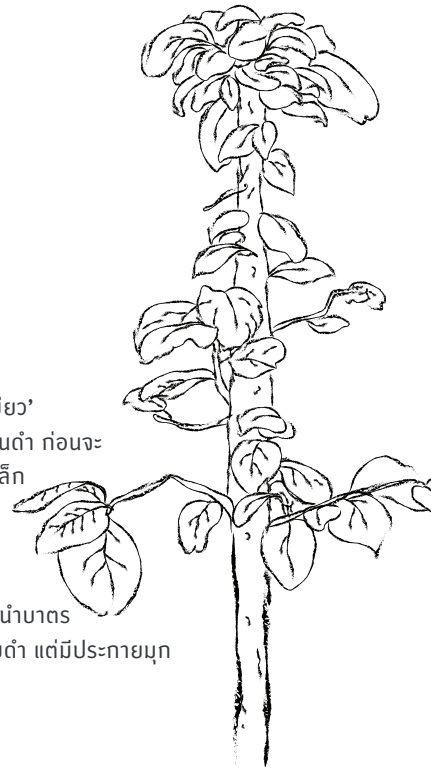

7 ตะโอบ

ขั้นตอนนี้เป็นการตกแต่งบาตรให้สวยงามด้วยการตะโอบ จนได้ออกมาเป็นบาตรสีเงินที่เรียบเงาทั่วทั้งใบ

รู้หรือไม่ว่า

สีเงินของบาตรที่เราพบเห็นกันในปัจจุบันนั้น มาจากขั้นตอนสุดท้าย คือการ ‘รมดำ’ หรือ ‘สุ่มเขี้ยว’ นั่นเอง โดยการ ‘รมดำ’ ก็คือ การนำบาตรไปเผาจนดำ ก่อนจะโรยให้เย็นแล้วนำน้ำยาที่ทำจากส่วนผสมของไข่ซีเหล็ก แอลกอฮอล์ และชะแล็ก มาทาให้ทั่วทั้งด้านนอกและด้านในบาตร ทาให้แห้ง แล้วทำซ้ำจนกว่าจะได้สีดำสนิทตามที่ต้องการ ส่วนการ ‘สุ่มเขี้ยว’ คือการนำเศษไม้สักมาเผาให้เกิดความร้อน แล้วจึงนำบาตรไปเผาในฟืนไม้สัก บาตรที่ได้จะเป็นสีเขี้ยวเข้มเกือบดำ แต่มีประกายมุกคล้ายปีกแมลงทับ สวยงามเป็นอย่างมาก

8. รบดำหรือสุเมเขียว

ขั้นตอนสุดท้ายนี้เป็นภูมิปัญญาในการป้องกันสนิมให้กับบาตร โดยในสมัยก่อนจะใช้กำมะถันทา จากนั้นนำบาตรมากองรวมกัน แล้วสุมไฟ บาตรที่ผ่านการสุมแล้วจะออกมาเป็นสีดำ ปัจจุบันนิยมใช้น้ำมันก๊าดสนิมชะโลมให้ทั่วตัวบาตรแทน แต่ก็ยังมีพระป่าที่เคร่งครัดในธรรมวินัยที่จะซื้อบาตรซึ่งตะไบแล้ว นำไปสุมเขียวเองตามขั้นตอนทางพระพุทธศาสนา โดยช่วงเวลาในการสุมเขียวนั้นมักจะยาวนานกว่า 6 ชั่วโมงขึ้นไปเลยทีเดียว

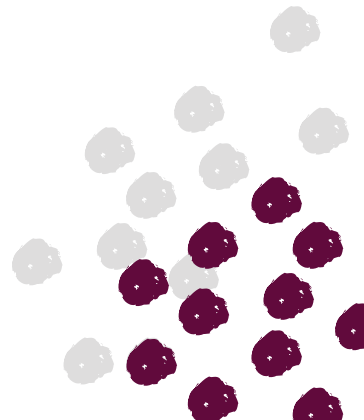

ประเพณีและวัฒนธรรมภายในชุมชน ประเพณีหลังเสียงตีฆาต

นอกจากความชำนาญและประสบการณ์ในการทำบาตรที่เลื่องลือแล้ว ใครจะรู้ว่าภายในชุมชนบ้านบาตรแห่งนี้ยังมีประเพณีและวัฒนธรรมที่น่าสนใจซึ่งชาวบ้านปฏิบัติต่อเนื่องกันมาอย่างยาวนานซ่อนตัวอยู่ด้วย และเมื่อลองเอ่ยถาม เราจึงพบว่าประเพณีที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของบ้านบาตรก็คือประเพณีไหว้พ่อปู่ครูบาตร

ประเพณีไหว้พ่อปู่ครูบาตรจะจัดขึ้นในทุกวันพฤหัสบดีที่ 2 ของเดือนเมษายน ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ของทุกปี ภายในงานจะมีพิธีไหว้พ่อปู่ในช่วงเช้า รำถวายพ่อปู่ในช่วงสาย และต่อด้วยการแสดงละครชาตรีหลังจากรำถวายเสร็จ โดยชาวชุมชนเชื่อกันว่าพ่อปู่ที่สถิตอยู่ในเตาสุบโบราณหรือเครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการเล่นบาตรในอดีต ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยในการสร้างเนื้อสร้างตัวและสร้างอาชีพให้กับชาวชุมชนมาอย่างยาวนานนั่นเอง

คุณป้าประภาพร เอโกบล หรือลูกหลานคนเก่าคนแก่แห่งชุมชนบ้านบาตร ผู้ที่จัดตั้งศาลพ่อปู่ครูบาตรเอาไว้ภายในบ้าน เล่าให้เราฟังว่า เตาสูบโบราณที่เห็นนี้เป็นเตาสูบที่พ่อของคุณป้าเคยใช้ในการทำงานเล่นบาตรมาตลอด ต้องมีคนคอยสูบลมอยู่ข้างหลัง แล้วจึงต่อสายยางจากเตามาเพื่อใช้พลุลังงาน แต่ปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้วเพราะขั้นตอนการเล่นเปลี่ยนเป็นการเชื่อมบาตรตามยุคสมัย

“เมื่อก่อนบ้านใครก็จะมีเตาสูบเป็นของตัวเอง เพราะสมัยนั้นงานเยอะมาก ถ้ารอกินจะทำไมทันตอนนี้ไม่ได้ใช้แล้ว เราก็เลยเอามาตั้งเป็นศาลเพื่อเคารพบูชาครูที่เป็นอาชีพของชาวบ้านบาตรมาตลอด ตอนนี้อยู่ชุมชนก็เลยมีศาลพ่อปู่ครูบาตรหลายศาล ตามที่แต่ละบ้านเก็บรักษาเตาสูบเอาไว้”

- ป้าประภาพร

รู้หรือไม่

ปกติแล้วทานที่ใช้ในการตักบาตรมักจะเป็นอาหาร แต่ในบางพื้นที่ของประเทศไทย รูปแบบของทานที่ให้ก็อาจเป็นสิ่งอื่นได้เช่นกัน ขึ้นอยู่ความเชื่อ ภูมิประเทศ และประเพณีของแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป เช่น การตักบาตรดอกไม้ ในวันออกพรรษาที่ จ.สระบุรี หรือการตักบาตรข้าวหลามจี่ ที่ ต.หนองโสน อ.เมืองสระบุรี

ประเพณีและวัฒนธรรมภายในชุมชน “เสียงเพลงของชุมชน”

ในประเพณีไหว้พ่อปู่ครูบาตร นอกจากจะมีการกราบไหว้บูชาพ่อปู่และถวายการรำและละครชาตรีแล้ว เมื่อเสร็จสิ้นพิธีชาวบ้านยังจะออกมาร้องเล่นเพลงรำวงและสนุกสนานไปด้วยกันตลอดทั้งวัน โดยลักษณะนิสัยที่สนุกสนานและชื่นชอบการร้องรำทำเพลงของชาวบ้านบวตรนั้น มีจุดเริ่มต้นมาจาก ‘คณะรำวงบ้านบวตรสามัคคี’

การรำวงเป็นการละเล่นที่เกิดขึ้นในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม นั่นเอง เพราะเพลงรำวงเป็นการละเล่นที่รัฐบาลให้การสนับสนุน ในยุคนั้นจึงมีคณะรำวงเกิดขึ้นมากมาย คณะรำวงบ้านบวตรสามัคคีของชาวบ้านบวตรก็เป็นหนึ่งในนั้น

ปากฤษณาเล่าว่า หลังจากการทำบวตรอันแสนเหน็ดเหนื่อยในแต่ละวัน ชาวชุมชนจะมารวมตัวกันที่ศาลากลางบ้านหรือศาลาโรงธรรมของชุมชน เพื่อพักผ่อนร่วมกัน โดยกิจกรรมสุดฮิตก็คือการรำวงร้องเพลงพื้นบ้าน กับเครื่องประกอบจังหวะ โดยผู้ชายจะเป็นคนร้องส่วนผู้หญิงจะเป็นคนรำ

บ้านบวตรมีเพลงรำวงที่แต่งขึ้นโดยคนในชุมชนนับร้อยเพลงซึ่งมีภาษาที่ไพเราะ เนื้อหาจะเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวบ้านบวตรและบางทีเป็นเนื้อหาแฝงคำสอนข้อคิดเตือนใจหนุ่มสาว ถึงแม้ในปัจจุบัน คณะรำวงบ้านบวตรสามัคคีจะไม่มีแล้ว และเพลงรำวงของชุมชนก็ไม่เคยมีการบันทึกเป็นแผ่นเสียงเก็บเอาไว้ที่ไหน แต่วันนี้ปากฤษณาได้ทดลองร้องให้เราฟังหนึ่งเพลง บอกได้คำเดียวว่าช่างไพเราะและหวานซึ้ง ฉะนั้นถ้าใครอยากฟังเพลงรำวงของชาวบ้านบวตร ต้องแวะมาที่บ้านบวตรเท่านั้น

เพลงบ้านบวตรสามัคคี

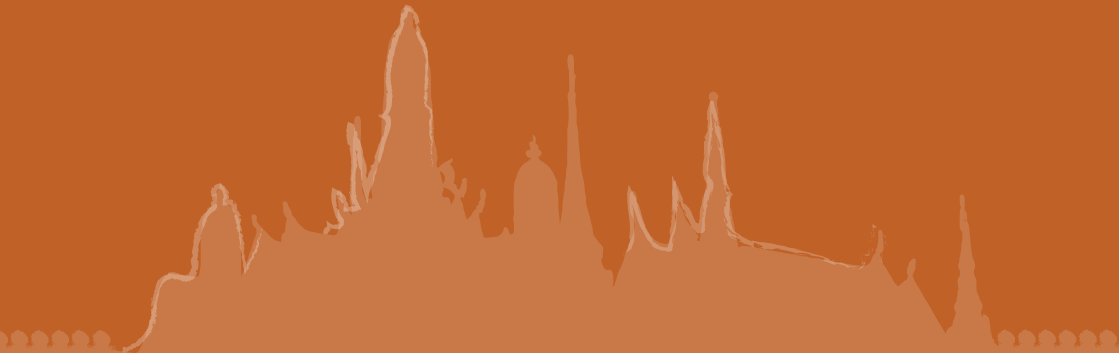
บ้านบวตรสามัคคี
ร่วมแรงปรึษาปรุษาแก้ไข
เพื่อหวังปลูกความรื่นเริง
ดิฉดผลาดอกยให้ให้กัน
สิ่งเดียวที่เรานุ่งหวัง
สร้างวงมานานหนักหนา
สามัคคีบ้านบวตรรำวง
เพื่อหวังสำราญสุขใจ
ร่วมรักกันเหมือนน้องพี่
ร่วมกันคิดการดำเนิน
พวกเราชาวบ้านบวตรทุกคน
แก้ไขปรึษาปรุษาวงรำ

เป็นนามที่
ผูกสัมพันธ์ไมตรี
ร่วมบันเทิง
จิตเรานั้น
เพื่อประทังชื่อ
นามของเราไม่ว่า
ร่วมใจมันคง
น้อมนำทุกย
ผูกสัมพันธ์ไมตรี
เพื่อความเพลิดเพลีน
ถึงจะยากจน
ชาวคณะให้นาม

พวกเราสร้างไว้
ตั้งพี่น้องกัน
ในความสัมพันธ์
อยู่ทุกเวลา
บ้านบวตรวัฒนา
บ้านบวตรสามัคคี
สร้างรำวงไทย
ร่วมใจสามัคคี
รำเริงยนิศ์ แสนเพลีน
เราสู้อดทน
แต่เพียงพยายาม
รำวงบ้านบวตรสามัคคี.

รู้หรือไม่

ลูกค้าบัตรทำมือของบ้านบาตรส่วนใหญ่แล้วจะเป็นพระป้าจากภาคอีสานที่อยู่ห่างไกล ช่องทางที่ชาวชุมชนและพระภิกษุใช้ติดต่อกันนั้นจึงไม่พ้นการใช้ช่องทางออนไลน์ที่ทันสมัยอย่าง ไลน์ และเฟซบุ๊ก และเมื่อตกลงซื้อขายและทำบัตรขึ้นเป็นที่เรียบร้อย ชาวบ้านบาตรก็จะนำบัตรไปส่งไปรษณีย์ไทย หรือ Kerry Express เรียกได้ว่าเป็นการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยในแบบที่เราอาจจะคาดไม่ถึงกันเลยทีเดียว

เรื่องที่ไม่มีใครรู้ ซึ่งซ่อนอยู่ในบ้านบาตร
“ความลับของบ้านบาตร”

เรื่องที่ไม่มีใครรู้ ซึ่งซ่อนอยู่ในบ้านบาตร ความลับของบ้านบาตร

ชุมชนบ้านบาตรแห่งนี้อาจมีชื่อเสียงในเรื่องของการทำงานที่ต้องใช้ทั้งแรงกาย แรงใจ นอกจากนี้ยังต้องเสี่ยงกับอันตรายท่ามกลางเครื่องมือเหล็กและไฟร้อน ๆ

แต่หารู้ไม่ว่าในอดีตชุมชนแห่งนี้มีความเกี่ยวข้องกับศิลปินและผู้มีชื่อเสียงจากหลากหลายวงการในประเทศไทย และถึงแม้จะเป็นอดีตไปแล้ว แต่ก็ถือเป็นทั้งความลับและความภาคภูมิใจของชาวบ้านบาตรมาจนถึงปัจจุบัน ตามมารู้จักกับความลับของบ้านบาตรไปพร้อม ๆ กันได้เลย

บ้านบาตรคือบ้านของหลวงประดิษฐไพเราะ

ชุมชนบ้านบาตรเป็นที่ตั้งของ ‘สำนักดนตรีบ้านบาตร’ หรือบ้านของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ซึ่งเป็นศูนย์รวมครอบครัวใหญ่ต้นกำเนิดของครูเพลงมากมายในอดีต เมื่อผ่านไปผ่านมาก็มีที่จะได้ยินเสียงดนตรีอันไพเราะดังล่อดออกมาจากบ้านตลอดทั้งวัน

ถึงแม้ในปัจจุบันบ้านไม้หลังนี้จะถูกทุบทิ้งจนกลายเป็นพื้นที่ว่างเปล่า แต่นี่ก็อาจจะเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านบาตรรักในเสียงดนตรีเสมอมาก็เป็นได้

เลิศ ประสมทรัพย์ นักร้องคนที่ 3 ของวงสุนทราภรณ์ สนิทสนมกับผู้คนในชุมชนบ้านบาตร

ไม่ใช่แค่หลวงประดิษฐไพเราะเท่านั้น แต่เลิศ ประสมทรัพย์ นักร้องคนที่ 3 ของวงสุนทราภรณ์ ก็เป็นอีกหนึ่งคนที่สนิทสนมและชอบมาคลุกคลีกับผู้คนในชุมชนบ้านบาตรเสมอ ถึงแม้ตัวท่านจะไม่ใช่คนบ้านบาตรก็ตาม แต่เพราะมีเพื่อนมากมายอยู่ที่นี้ ท่านจึงมักจะมานั่งสังสรรค์และแต่งเพลงอยู่ที่นี้ การที่เพลงร้องของชาวบ้านบาตรมีความไพเราะคล้ายคลึงกับเพลงสุนทราภรณ์ ก็ได้รับแรงบันดาลใจมาจากท่านนั่นเอง

พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เคยอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านบาตร

ในช่วงที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เคยมาอาศัยอยู่กับพระยาบรรณสิทธิ์กัณฑ์การ ที่ชุมชนบ้านบาตร โดยพักอาศัยในบ้านไม้สักทองทรงปั้นหย่า ที่ชาวชุมชนในอดีตมักจะเรียกเรือนหลังนี้ว่า “เรือนพิกุล” เพราะเมื่อก่อนมีต้นพิกุลปลูกเอาไว้รอบบ้านจำนวนมาก ในปัจจุบันบ้านไม้หลังนี้ยังคงตั้งอยู่ในชุมชน ใกล้กับหลังบ้านของป้าอารีย์นั่นเอง

SACICT

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน)

The SUPPORT Arts and Crafts International Centre of Thailand (Public Organization)

59 หมู่ 4 ตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13290 โทรศัพท์ 035-367-054-9 โทรสาร 035-367-051

9, Moo 4, Changyai, Bangsai, Ayutthaya 13290 THAILAND Tel. +66(0) 35-367-054-9 Fax. 035-367-051

www.sacict.or.th Call Center 1289